WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

8.10.2024

Viite: HE 109/2024

Asia: WWF:n kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 erityisesti 30. (Maa- ja metsätalousministeriön) ja 35. (Ympäristöministeriön) hallinnonalat

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Koonti tärkeimmistä huomioista:

Katsomme, että eduskunnalla on perustuslakiin perustuva velvollisuus lisätä rahoitusta luonto- ja ympäristötoimille. Ymmärrämme julkisen talouden tiukan tilanteen, mutta ympäristön- ja luonnonsuojelun lisärahoituksen menot voitaisiin kattaa esimerkiksi ottamalla käyttöön maankäytön muutosmaksu ja biomassan polton verotus sekä vähentämällä ympäristölle haitallisia tukia.

Luontokadon pysäyttämiseksi ja suotuisan tila turvaamiseksi vuoteen 2030 mennessä on erittäin tärkeä lisätä Helmi-elinympäristöohjelman, METSO-ohjelman, Nousu-ohjelman ja maaseudun kehittämisen (ympäristökorvaukset) rahoituksen tasoa, osoittaa resurssit vesien- ja merenhoitosuunnitelmien täysimääräiseen toimeenpanoon, lisätä Ahti-ohjelman rahoituksen kattavasti koko Suomeen ja toteuttaa EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset sekä ennallistamisasetuksen tavoitteet ja velvoitteet

Pyydämme, että maa- ja metsätalousvaliokunta lausunnossaan huomauttaa, että talousarviossa ei ole esitetty, kuinka Suomi täyttää Pariisin ilmastosopimuksen rahoitusta koskevat velvoitteet eikä myöskään myöskään käy ilmi täyttääkö Suomi osaltaan YK:n luontosopimuksen Kunming-Montreal tavoitteiden mukaisen tuen kehitysmaille sopimuksen toimeenpanoon. Toivomme, että eduskunta peruu kehitysyhteistyöhön ehdotetut lisäsäästöt ja lisää merkittävästä Suomen kansainvälistä biodiversiteettirahoitusta.

Pyydämme, että maa- ja metsätalousvaliokunta lausunnossaan kehottaa tekemään päätöksen maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) päivittämisestä tällä hallituskaudella.

Pyydämme, että maa- ja metsätalousvaliokunta lausunnossaan huomauttaa, että valtioneuvoston olisi tehtävä periaatepäätös valtion luonnontilaisten ja vanhojen metsien määräaikaisesta hakkuukiellosta, jotta arvokkaat alueet ovat turvassa, kunnes kansalliset kriteerit on uudelleenvalmisteltu tiedepohjaisesti. Metsähallituksen tuloutustavoitetta pitää laskea, ei nostaa.

Pyydämme, että maa- ja metsätalousvaliokunta esittää lausunnossaan selvitettäväksi yksityishenkilöiden lahjoituksille suunnitellun verovähennysoikeuden ulottamista koskemaan myös ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöjä.

Perustelut

Kesän uutiset ovat jälleen todistaneet meille kaikille, ettei ilmastonmuutos ole kaukana tulevaisuudessa, vaan vaikuttaa jo nyt meihin kaikkiin. Ilmastonmuutos ja luontokato linkittyvät toisiinsa, emmekä voi ratkaista vain toista näistä kriiseistä.

Hallitusohjelmassa puhutaan esimerkiksi luontopositiivisesta Suomesta, jossa ympäristöä ylläpitävät ja palauttavat ratkaisut nähdään Suomen vientivalttina. Tämä ei valitettavasti tule toteutumaan talousarvio esityksen perusteella, sillä esitetyt budjettileikkaukset niin Suomen kansallisella tasolla kuin kehitysyhteistyörahoituksessa eivät tue tätä tavoitetta, eivätkä näin ollen Suomen kansainvälistä roolia ja uskottavuutta.

Ekologinen siirtymä on yhteiskunnan tärkein haaste 2020-luvulla. Ilman elinvoimaista luontoa ei ole kestävää taloutta tai sosiaalisesti kestävää yhteiskuntaa. Luonnon suojelemisen itseisarvon lisäksi me ihmiset olemme täysin riippuvaisia luonnosta ja sen tarjoamista ekosysteemi-palveluista. Luonto tarjoaa meille muun muassa vettä, ravintoa, terveyttä ja virkistystä sekä energiaa, elinkeinoja, ilmaston sääntelyä ja vesien hallintaa. Ekosysteemipalvelut toteutuvat vain, jos annamme luonnolle riittävästi tilaa säilyttää monimuotoisuutensa ja elinvoimaisuutensa sekä aktiivisesti hoidamme ja ennallistamme sitä.

Julkisella vallalla on perustuslaillinen velvollisuus turvata perusoikeuksien toteutuminen (PL 22 §), ja valtion talousarvio on keskeinen väline tämän velvoitteen täyttämisessä. Perusoikeussäännökset onkin otettava huomioon eduskunnan budjettivallan käytössä (HE 309/1999 vp. s.28). **Ympäristön säilyminen elinkelpoisena on edellytys muiden perusoikeuksien toteutumiselle (HE 309/1999 vp. s.20)**. Siksi valtion talousarvion tulee erityisesti turvata ympäristöperusoikeuden asianmukainen toteutuminen. Tämä vaatii riittävien varojen osoittamista esimerkiksi ennallistamiseen, luonnonsuojeluun sekä ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen. **Lisäksi ympäristöperusoikeuden asianmukainen turvaaminen edellyttää ympäristölle haitallisten tukien poistamista, sillä niiden voidaan katsoa loukkaavan tätä oikeutta.**

Suomi on sitoutunut kansainvälisesti ilmastokriisin ja luontokadon pysäyttämiseen. Talousarvioesityksen ympäristöministeriön hallinnonalaa käsittelevässä selvitysosassa todetaan nimenomaisesti, että luonnon monimuotoisuuden kato pyritään pysäyttämään ja sen suotuisa tila varmistamaan ilmastoviisaasti vuoteen 2030 mennessä toimeenpanemalla uusi kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja -toimintaohjelma, edistämällä Helmi-elinympäristö-ohjelmaa ja METSO-ohjelmaa sekä tehostamalla muita toimia lajien ja luontotyyppien suojelemiseksi. Selvitysosassa mainitaan myös, että tavoitteena on saavuttaa ja ylläpitää pinta- ja pohjavesien sekä meriympäristön hyvä tila.

Sitoumusten täyttäminen ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole kuitenkaan mahdollista ilman riittäviä rahoituspanostuksia. Valitettavasti talousarvioesityksessä luonto- ja ilmastotoimille osoitettua rahoitusta ei voida pitää riittävänä. Tarvittava rahoitus voidaan, ja pitää, kattaa mm. vähentämällä ympäristölle haitallisia tukia, ml. tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen, jossa suurin osa tuista kohdennetaan toimiin, joilla heikennetään ympäristön laatua. Lisäksi on otettava käyttöön puhdasta siirtymää ja valtiontalouden tasapainoa tukevat ohjauskeinot, kuten maankäytön muutosmaksu, biomassan polton verotus sekä polttomoottoriajoneuvojen ja

fossiilisten polttoaineiden verotuksen kiristys. Tavoitteita voidaan edistää kustannustehokkaasti myös pienentämällä Metsähallituksen tuloutustavoitetta ja kohdentamalla riittävä määrä valtionmaita suojeluun sekä vaihtomaiksi suojelun edistämiseksi yksityismailla.

Luontokadon pysäyttämiseksi ja suotuisan tila turvaamiseksi vuoteen 2030 mennessä on erittäin tärkeä lisätä Helmi-elinympäristöohjelman, METSO-ohjelman, Nousu-ohjelman ja maaseudun kehittämisen (ympäristökorvaukset) rahoituksen tasoa, toteuttaa EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset sekä ennallistamisasetuksen tavoitteet ja velvoitteet. Koska ennallistamisasetus asettaa jäsenvaltioille useita välitavoitteita jo vuodelle 2030, ennallistamistoimenpiteitä ei voida aloittaa vasta ennallistamissuunnitelman valmistumisen jälkeen, vaan niitä on toteutettava rinnakkain suunnitelman laatimisen kanssa. Tämä edellyttää, että vuoden 2025 talousarvioon varataan riittävät resurssit ennallistamistoimenpiteiden toteuttamiselle.

Vesien hyvän ekologisen tilan saavuttaminen vesipuitedirektiivin tavoitteen mukaisesti vuoteen 2027 mennessä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttaminen meristrategiadirektiivin mukaisesti edellyttää **resurssien osoittamista vesien- ja merenhoitosuunnitelmien täysimääräiseen toimeenpanoon sekä Ahti-ohjelman rahoituksen lisäämistä kattavasti koko Suomeen.**

Valtiontalouden tarkastusvirasto on vastikään julkaissut selvityksen ’Vesien- ja merenhoidon ohjaus, rahoitus ja tuloksellisuus – Maatatalouden ravinnekuormituksen vähentäminen’ https://www.vtv.fi/julkaisut/vesien-ja-merenhoidon-ohjaus-rahoitus-ja-tuloksellisuus-maatalouden-ravinnekuormituksen-vahentaminen/. Selvityksessä todetaan muun muassa että: "Hyväksyessään vesien- ja merenhoidon suunnitelmat valtioneuvosto ei kohdenna rahoitusta niiden toteutukseen. Rahoituksesta päätetään erikseen valtion talousarvioprosessissa, eri ministeriöiden taloussuunnittelussa sekä useiden erillisten rahoitusohjelmien suunnittelussa. Valtion vesien- ja merenhoitoon käyttämien varojen suuruutta on vaikea arvioida, koska rahoitusta ei suunnitella eikä seurata kokonaisuutena. Viime kädessä toimenpiteiden toteutus riippuu lukuisten yksittäisten toimijoiden päätöksenteosta, ja suunnitelmien toteuttaminen perustuu vapaaehtoisuuteen".

Maankäyttösektorin nettonielukehitys näyttää nykytiedon perusteella huomattavan paljon heikommalta kuin on aikaisemin arvioitu. Vuoden 2024 ilmastovuosikertomuksen mukaan Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen vuoteen 2035 ei vaikuta nykytoimien valossa todennäköiseltä, ja ilman merkittäviä lisätoimia maankäyttösektorilla on todennäköistä, ettei Suomi saavuta EU:n LULUCF-asetuksen mukaisia velvoitteita ilman mahdollisia ulkomailta hankittavia nieluyksiköitä ja päästöoikeuksia, jotka voivat maksaa useita miljardeja. Tämän mittavan taloudellisen taakan välttämiseksi **maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) päivittämisestä on tehtävä päätös tällä hallituskaudella**.

Nieluvelan taittoa tulisi myös tukea palauttamalla turvepeltojen ilmastotoimien rahoittaminen sekä joutoalueiden metsitystuki.

Vuoden 2025 budjetissa pitää huomioida ainakin seuraavat asiat ympäristöhallinnon ja maa- ja metsätaloushallinnon näkökulmasta:

30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan toimintamenot

On tärkeää turvata maa- ja metsätalousministeriön, Luonnonvarakeskuksen ja Suomen metsäkeskuksen määrärahat, jotta kyetään tekemään toimia luonnonvarojen käytön kestävyyden edistämiseksi. Suomi on sitoutunut luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen 2030 mennessä, vesien hyvän ekologisen tilan saavuttamiseen (vesipuitedirektiivin tavoite 2027 mennessä, ei saavuteta resurssien nykytasolla) ja ilmastonmuutoksen hillintään. Olennaiset toimenpiteet näiden tavoitteiden osalta tehdään maa- ja vesialueilla, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vastuulle. Maatalouden kehittämisen ja neuvontapalveluiden resurssit on turvattava, jotta maaseudulla on mahdollisuus tehdä vihreän siirtymän kannalta tärkeitä, ympäristöystävällisiä investointeja. CAP-rahoituksen osalta luonnon monimuotoisuuden kannalta on erityisen tärkeää turvata ympäristösopimusten ja luomun rahoitus.

30.40. Luonnonvaratalous

31 Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen

- Vuonna 2020 käynnistynyt NOUSU-ohjelma maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on ollut hyvin merkittävä panostus vaelluskalakantojen tilan parantamiseksi ja se on innostanut monia toimijoita vaellusesteiden poistoon. Huomattavaa on, että monesti hankkeet kestävät useita vuosia ja moni toimija on vasta suunnitteluvaiheessa ja tulee tarvitsemaan varsinaiseen purkuun rahoitusta. NOUSU-ohjelman avulla on kanavoitu yksityistä rahoitusta vaellusesteiden purkamiseen, sillä hankkeisiin tarvittava omarahoitusosuus on 50 %. Yksityisen rahoituksen merkitys vesiensuojeluun tulee tulevaisuudessa korostumaan ja on tärkeää, että tämä ainutlaatuisen hyvä kehitys ei katkea julkista rahoitusta vähentämällä.
- Vaelluskalakantojen tilan parantaminen edellyttää merkittäviä lisäyksiä NOUSU-ohjelman rahoitukseen verrattuna vuoteen 2024. Pidämmekin valitettavana, että momentin rahoitusta vähennetään edellisen vuoden tasosta.

44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen

- Tuesta valtaosa kohdennetaan edelleen ympäristölle haitallisiin toimiin eli luonnon monimuotoisuuden heikentämiseen ja vesien ekologisen laadun heikentämiseen. On hyvä, että luonnonhoidon rahat ovat edeltäviä vuosia korkeammat perustasoltaan mutta silti ne ovat liian pienet suhteessa Suomen omiin tavoitteisiin kansallisessa metsästrategiassa Tukea ympäristötoimiin tarvitaan huomattavasti nykyistä enemmän ja tämän momentin rahoituksen painopisteen muuttaminen auttaisi tilannetta jo huomattavasti. Luonnonhoidon osuuden tulisi olla selvästi yli puolet tukien määrästä
- Talousmetsien luontoarvojen lisääminen, kiertoaikojen pidentäminen, jatkuvaan kasvatukseen siirtyminen ovat kaikki toimia, joilla turvataan ja lisätään monimuotoisuutta ja hiilivarastoja. Jatkuvan kasvatuksen avulla vältetään avohakkuita, mikä vaikuttaa myönteisesti vesien laadun paranemiseen. Pitkällä aikavälillä myös puuntuotanto on kestävää, mikäli nämä näkökohdat huomioidaan nykyistä merkittävästi paremmin.

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen

- Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan toimet metsäluonnon hoidon edistämiseksi ovat tärkeitä ja metsänomistajat haluavat toteuttaa näitä toimia. Metsäalan ammattilaisten osaamiseen on panostettu paljon, joten olisi tärkeää, että näitä toimia voitaisiin jatkaa ja lisätä. Tarve näiden toimien tukemiselle on nykyistä selvästi suurempi: tarvitaan sekä rahoitusta toimien toteuttamiseen että tulonmenetyksistä korvaamiseen. Lisäksi tarvitaan muuta ohjausta toimenpiteiden lisäämiseen ja ennen kaikkea kohdistamiseen olemassa olevan suojelualueverkoston tukemiseksi.
- Pidämme valitettavana, että maa- ja metsätalousministeriö on laskenut edelliseen vuoteen verrattuna metsäkeskukselle asetettua alustavaa toiminnallista tulostavoitetta koskien metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Tavoitteen mukaan monimuotoisuus turvataan ympäristötuella, metsäluonnon elinympäristöjen hoitohankkeilla, maanomistajalähtöisillä hankkeilla ja kulotuksella noin 3 600 hehtaarin alueella, kun vastaava tavoite vuoden 2024 talousarvioesityksessä oli noin 4 700 hehtaaria.

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle

- Osa metsiensuojeluohjelma METSO:n toteutuksesta on Suomen metsäkeskuksen (SMK) vastuulla ja metsien monimuotoisuuden tilan kohentamiseksi tarvitaan paljon lisää toimia talousmetsissä. Näihin liittyvää toteutusta, neuvontaa ja valvontaa olisi tärkeää pystyä tekemään kattavammin. Viimeaikaisten tapahtumien valossa, jotka ovat korostaneet tarvetta lisätä resursseja talousmetsissä suoritettavien hakkuiden valvontaan, esitys momentin rahoituksen laskemisesta noin 1,9 miljoonalla eurolla edellisvuoden tasosta ei ole kannatettava.

30.64 Metsähallitus

- EU:n biodiversiteettistrategia edellyttää kaikkien jäljellä olevien luonnontilaisten ja vanhojen metsien tiukkaa suojelua. Näkemyksemme mukaan hallitus on ohittanut keskeisen tieteellisen tutkimustiedon laatiessaan kriteerit vanhojen metsien tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. Metsien iälle ja lahopuun määrälle on asetettu liian tiukat vaatimukset. Esitetyillä suojelukriteereillä vanhojen metsien hakkuut tulisivat lisääntymään. **Tämän vuoksi hallituksen on tehtävä periaatepäätös valtion luonnontilaisten ja vanhojen metsien määräaikaisesta hakkuukiellosta, jotta arvokkaat alueet ovat turvassa, kunnes kansalliset kriteerit on uudelleenvalmisteltu tiedepohjaisesti**.
- Suojelualueverkostoa tulee vahvistaa merkittävästi ja siinä myös Etelä-Suomessa, aina rannikkoa myöden, on valtionmailla ja valtion vesialueilla merkittävä rooli. Tiettyjen laajojen ja yhtenäisten alueiden suojelu parantaisi merkittävästi metsiensuojelun nykyisellään heikkoa tilannetta. Suojelu on tärkeää toteuttaa pysyvästi luonnonsuojelulailla, koska muulla nykylainsäädännöllä metsät eivät ole turvassa hakkuilta ja maankäytön muutoksilta.
- Valtionmaiden talousmetsissä tulee luopua avohakkuista ja siirtyä jatkuvan kasvatuksen metsien käsittelyyn, mistä on merkittävää hyötyä vesien laadun parantamisessa.

35 Ympäristöhallinnon toimintamenot

Vuoden 2025 talousarvioesityksessä ei esitetä tarvittavia korotuksia ympäristö- ja luonnonsuojelun rahoitukseen verrattuna vuoden 2024 tasoon, jolloin rahoitusta leikattiin yli

kolmanneksella vuoden 2023 tasosta. Ympäristöhallinnon resurssit ovat edelleen äärimmäisen pienet, mikä merkittävästi vaikeuttaa mahdollisuuksia pysäyttää luontokato tehokkaasti. Toivomme, että eduskunta lisää rahoitusta keskeisille momenteille, joista alla tarkemmin. **Ymmärrämme julkisen talouden tiukan tilanteen, mutta ympäristö- ja luonnonsuojelun lisärahoituksen menot voitaisiin kattaa esimerkiksi ottamalla käyttöön maankäytön muutosmaksu ja biomassan polton verotus sekä vähentämällä ympäristölle haitallisia tukia.**

On tärkeää turvata ympäristöministeriön, Suomen ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen luontopalveluiden määrärahat. Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen ei ole onnistunut ja vesien sekä Itämeren hyvän tilan saavuttaminen on edelleen pahasti kesken. Ilmastokriisin hillinnän, pysäyttämisen ja siihen sopeutumisen tarve vain kasvaa.

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot

- Suomen ympäristökeskuksella on tulevaisuudessa yhä tärkeämpi rooli tiedon tuottajana lukuisten eri ympäristöön liittyvien haasteiden ratkaisemisessa. Sykessä tuotetaan perustietoa sekä poikkitieteellistä tietoa moniulotteisiin kysymyksiin liittyen. Myös hankkeet, joissa kehitetään eri tavoitteiden yhteensovittamista ovat ansiokkaita ja hyödyllisiä.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon

- Järjestöjen tärkeää työtä luonnon- ja ympäristönsuojelun saralla tulisi arvostaa ja lisätä järjestöjen erittäin pientä rahoitusta. Järjestöt voivat moninkertaistaa valtion avustuksien eurot luonnon tilan parantamiseksi yksityiseltä sektorilta, kuten yrityksiltä, kerättyjen lahjoitusten ansiosta. Lisäksi järjestöt pystyvät hakemaan Euroopan Unionin hanke-rahoituksia Suomeen mikäli omarahoitusosuus saadaan täytettyä .
- Järjestöjen vähäisen rahoituksen sekä ympäristö- ja luonnonsuojelun riittämättömän rahoituksen vuoksi on erittäin **tärkeää, että maa- ja metsätalousvaliokunta esittää lausunnossaan yksityishenkilöiden lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentamista koskemaan myös ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöjä**. Hallituksen kevään 2024 kehysriihessä esitettyä ehdotusta laajentaa lahjoitusvähennystä koskemaan vain tiettyjä järjestöjä, kuten urheilujärjestöjä, ei voida pitää oikeudenmukaisena tai tasapuolisena ratkaisuna.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja jälkihoidon momentille ehdotetaan jälleen tuntuvaa laskua

- **Pidämme valitettavana, että momentin rahoitusta ehdotetaan supistettavaksi yli puolella vuoden 2024 tasosta, vaikka tuolloin rahoitusta vähennettiin jo lähes 60 % edellisen vuoden tasosta**. Momentin rahoituksen vähentäminen on erityisen valitettavaa tilanteessa, jossa Itämeren turvallisuustilanne on tällä hetkellä erittäin huolestuttava. Suomenlahden öljykuljetukset eivät ole vähentyneet, vaan ovat osittain siirtyneet “varjolaivastoon”, ja alusten kunnosta ja vakuutusturvasta ei ole luotettavaa tietoa. Suuri öljyonnettomuus sitoo valtavasti kokonaisturvallisuuden kannalta keskeisten viranomaisten resursseja ja sen vaikutukset heijastuvat koko yhteiskuntaan.
- Vuonna 2025 toimintansa aloittava ympäristövahinkorahasto, joka korvaa Öljysuojarahaston, ei tule mahdollistamaan ympäristövahinkojen torjunnan riittävän valmiustason ylläpitämistä. Ympäristövahinkorahastosta myönnettävät avustukset

esimerkiksi hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille torjuntakaluston hankintaan tulevat olemaan huomattavasti pienempiä verrattuna Öljysuojarahastosta myönnettyihin avustuksiin. Hyvinvointialueiden on tarkoitus kattaa loput valmiuden ylläpitämisen ja kehittämisen kustannuksista. **Tästä syystä haluamme tässä yhteydessä ilmaista huolemme pelastustoiminnan toimintamenoihin (26.30.01) esitetystä yli 2,2 miljardin euron leikkauksista**.

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

- Momentille esitetään myönnettäväksi (siirtomääräraha 3v) 15 540 000 euroa. Pidämme valitettavana, että esitetty summa ei yllä edes edellisen vuoden tasolle. Luonnon monimuotoisuuden keskeisten työkalujen (Helmi- ja METSO -ohjelmat) määrärahoja tulee lisätä merkittävästi. Ilman riittävää rahoitusta Suomi ei tule pääsemään tavoitteeseensa luonnon monimuotoisuuden tilan kehityksen kääntämisessä.

23. Itämeren ja vesien suojelun edistäminen

- Olemme tyytyväisä, että momentin rahoitukseen esitetään 3,6 miljoonan euron lisäystä. Kannamme kuitenkin aikaisemmin vuosien tavoin huolta siitä, että vesiensuojelua saadaan toteutettua valtakunnan laajuisesti valuma-aluetasolla. Kommentoimme tätä tarkemmin momentin 35.10.61 kohdalla.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät

- Metsähallituksen luonnonsuojelun rahoituksen lasku vaarantaa luonnon monimuotoisuuden suojelu- ja ennallistamistavoitteiden saavuttamisen. Suomi ei tule pääsemään tavoitteeseensa luonnon monimuotoisuuden tilan kehityksen kääntämisessä, jos jo ennestään pieni rahoitus alennetaan. Kansalaisten kiinnostus luonnonsuojeluun on korkea ja luonnossa liikkumiseen kasvamaan päin. Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville on lisääntyvä tarve.
- Metsähallituksen osalta tärkeää on katsoa myös talousarvion tulopuolen odotuksia. **On keskeisen tärkeää pienentää Metsähallituksen tulostavoitetta, eikä nostaa sitä, kuten talousarvioesityksessä on ehdotettu**. Tämä mahdollistaa valtion maiden biodiversiteetin suojelun sekä matkailuelinkeinon mahdollisuudet – kustannustehokkuus talousarviossa esitettyjen monien tavoitteiden toteuttamiseksi olisi huomattavan suuri.
- EU:n biodiversiteettistrategia edellyttää kaikkien jäljellä olevien luonnontilaisten ja vanhojen metsien tiukkaa suolelua. Näkemyksemme mukaan hallitus on ohittanut keskeisen tieteellisen tutkimustiedon laatiessaan kriteerit valtion vanhojen metsien tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. Metsien iälle ja lahopuun määrälle on asetettu liian tiukat vaatimukset. Esitetyillä suojelukriteereillä vanhojen metsien hakkuut tulisivat lisääntymään. **Tämän vuoksi hallituksen on tehtävä periaatepäätös valtion luonnontilaisten ja vanhojen metsien määräaikaisesta hakkuukiellosta, jotta arvokkaat alueet ovat turvassa, kunnes kansalliset kriteerit on uudelleenvalmisteltu tiedepohjaisesti.**

61. Vesien- ja ympäristönhoidon tukeminen

WWF on erittäin pettynyt, että vuonna 2024 vesienhoidon jo ennestään supistettuja määrärahoja ollaan jälleen pienentämässä. Vesienhoidon ympäristötavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa ilman rahoituspanostuksia. Vesiensuojelun tehostamisohjelman avulla, jonka toimia jatketaan Ahti-ohjelmalla, on saatu merkittävä määrä vesienhoitotoimijoita aktivoitua valtakunnallisesti. Ohjelman hankkeiden avulla on saatu toteutettua konkreettisia vesiensuojelutoimenpiteitä ja

erityisesti niitä, jotka ovat maanomistajille vapaaehtoisia. Monissa vesienhoidon toimenpideohjelmissa todetaan, että vesienhoidon toimenpiteiden täysimääräinen toteuttaminen on monesti haasteellista, koska moni toimenpiteistä on maanomistajille vapaaehtoisia, eikä ympäristöhallinnolla ole henkilö- tai taloudellisia resursseja toteuttaa tällaisia kohteita riittävästi. Vesienhoidon tehostamisohjelman hankkeissa on toteutettu monihyötyjä tuottavia vesiensuojelukohteita, jotka vähentävät ravinne- ja kiintoainekuormaa, vähentävät peltoalueiden tulvimisriskiä ja lisäävät monimuotoisuutta. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi kosteikot ja kaksitasouomat. Monissa alueellisissa hankkeissa on kartoitettu, suunniteltu ja jopa luvitettu vesiensuojelukohteita, jotka odottavat rahoitusta. Vesiensuojelun rahoituksen tulee olla pitkäjänteistä ja maanomistajien innostusta vapaaehtoisten kohteiden toteuttamiseen olisi hyvin suuri sääli jättää käyttämättä. **Esitetyt leikkaukset vesienhoidon määrärahoihin kuitenkin vaarantavat edellä kuvattujen vesiensuojelutoimenpiteiden monihyötyjen realisoitumisen**.

Painotus Saaristomeren vesiensuojeluun on periaatteessa ymmärrettävää, koska alue halutaan pois HELCOM:n hotspotlistalta. Huomattavaa kuitenkin on, että hyvää huonommassa tilassa olevat rannikko- ja sisävedet Suomessa painottuvat koko rannikon läheisyyteen, eivät ainoastaan Saaristomeren alueelle, minkä lisäksi Suomessa on huomattava määrä sisävesiä, joiden hoitoon tarvitaan taloudellista panostusta. **Määrärahojen vahva painottaminen Saaristomeren alueelle eriarvoistaa alueita, jotka kaikki tarvitsevat panostuksia vesienhoitoon.** Huomattavaa myös on, että Vesiensuojelun tehostamisohjelman avulla on kanavoitu yksityistä rahoitusta vesiensuojeluun hankkeiden omarahoitusosuuksien kautta, jotka ovat olleet noin 30–50 % hankkeiden kokonaisbudjeteista ja siksi merkittäviä panostuksia alueelliseen vesienhoitoon. Julkisen rahoituksen vähäisyys vaarantaa siten myös tärkeän yksityisen rahoituksen ohjautumisen vesienhoitoon.

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot

- Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v) esitetään n. 4,6 % korotusta edelliseen vuoteen verrattuna. Määrärahoihin esitetty korotus on tervetullut, mutta luonnonsuojelualueiden hankintaan osoitettu rahoitus on edelleen riittämätön luontokadon pysäyttämisen, luonnontilan palauttamisen ja Suomea sitovien YK:n luontosopimuksen Kunming Montreal tavoitteiden saavuttamiseksi, joiden mukaan Suomen tulee suojella 30 % maa- ja meripinta-alasta vuoteen 2030 mennessä. Myös EU:n biodiversiteettistrategia tähtää samaan tavoitteeseen. Näiden valossa ja monimuotoisuuskriisin ratkaisemiseksi **suojelualueiden hankintaan tulisi budjetoida vähintään 100 miljoonaa euroa vuodessa**.
- Olemme esittäneet, että hallituksen tulee säätää laki, joka takaa raakkuvesistöjen varsille 50 metrin suojavyöhykkeen.
- Niin kauan kuin valtionhallinto ei onnistu luonnonarvomarkkinoiden avulla luomaan muita tehokkaita mekanismeja luonnonsuojelulain mukaisten korvausten rinnalle, momentin rahoitusta tulee lisätä, jotta suojavyöhykkeiden rajaamisesta voidaan maksaa asianmukaiset korvaukset. **Valtion tulee osoittaa resurssit raakun suojelun toimeenpanoon eli erityisesti suojeltavan lajin suojelurajauspäätösten tekemiseen. Tarvittava rahoitus vuodelle 2025 voisi arviolta olla 50 000€ suojelukorvauksiin. Lisäksi tarvitaan noin 4:ää henkilötyövuotta vastaava työvoimalisäys ELY-keskuksiin**.

- Merellisten kansallispuistojen suojelemattomat vedet on kiireellisesti sisällytettävä kansallispuistoihin.

Muut huomiot valtion talousarviosta

Hallitus ehdottaa merkittäviä heikennyksiä budjetin ilmastopoliittiseen vaikuttavuuteen. WWF haluaa nostaa esiin muun muassa seuraavia ongelmallisia ehdotuksia, joita tulisi perua:

- Ajoneuvoveron perusveron alentaminen (11.10.07).
- Kotimaan lentoliikenteen ostot: 21 milj. € (21.(31.20.55))
- Maatalouden energiaveronpalautus säilyy. Sen suuruudeksi arvioidaan noin 46 milj. euroa vuonna 2025 (28.91.41)
- Merenkurkun laivareittien tukeminen saaripoikkeuksen käyttöönoton johdosta: 2 milj. € (31.20.51)

Lisäksi hallituksen tulee ottaa käyttöön puhdasta siirtymää ja valtiontalouden tasapainoa tukevat ohjauskeinot, kuten maankäytön muutosmaksu, biomassan polton verotus sekä polttomoottori-ajoneuvojen ja fossiilisten polttoaineiden verotuksen kiristys.

WWF on erittäin huolissaan siitä, että budjetissa ei ole erikseen osoitettu Ulkoasianministeriön hallinnonalan alla, kuinka Suomi täyttää Pariisin ilmastosopimuksen rahoitusta koskevat velvoitteet. Talousarvioesityksestä ei käy myöskään ilmi täyttääkö Suomi osaltaan YK:n luontosopimuksen Kunming-Montreal tavoitteiden mukaisen tuen kehitysmaille sopimuksen toimeenpanoon. **Toivomme, että eduskunta peruu kehitysyhteistyöhön ehdotetut lisäsäästöt ja lisää merkittävästä Suomen kansainvälistä biodiversiteettirahoitusta**.

Lopuksi

Luonnosta huolehtiminen tuo yhteiskunnalle keskeisiä hyötyjä. Ennallistamalla ja luontopohjaisten ratkaisujen avulla palautetaan luonnon puskurointikykyä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi luonnon mahdollisuutta torjua tulvia ja kuivuutta. Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen paranee. Nämä tuo myös kustannussäästöjä, lisää turvallisuutta sekä mahdollistaa elinkeinojen harjoittamisen. Lisäksi ennallistamistoimien toteuttaminen tuo alueille työtä.

Maailman Luonnon Säätiö, World Wide Fund for Nature, Suomen rahasto sr. (WWF Suomi)





Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja

Lisätietoja: Raija-Leena Ojanen, raija-leena.ojanen@wwf.fi , p. 0505990232